

Een landschap stoort zich niet aan grenzen

Storende infrastructuur (denk bijvoorbeeld aan kerncentrales) die ingepland is vlakbij de landsgrens. Of handig uitgebuite verschillen in regelgeving aan weerszijden van een grens die door een uniform gebied als het Zoniënwoud loopt. Voorbeelden van zinloze of contraproductieve 'begrenzings' op het vlak van ruimtelijke ordening zijn legio – en dat in een hoe langer hoe meer geïntegreerde wereld.

Zowel op Europees als Benelux-niveau tracht men daarom binnen grensoverschrijdende zones tot logische ruimtelijke samenwerkingsverbanden te komen. Ook binnen het federale België rijpte de idee om ruimtelijke plannen aan weerszijden van de gewestgrenzen op elkaar af te stemmen. Omstreeks 2010 werden de drie gewesten het erover eens dat structureel overleg in een vroeg planstadium van ruimtelijke ontwikkeling gewenst is. Dat leidde tot een interministeriële overlegvergadering met het oog op het sluiten van een samenwerkingsakkoord dat politiek gestuurd zou worden - aan de beslissingsbevoegdheden van de gewesten werd niet geraakt. Op 26 november 2012 besloten de gewesten tot de oprichting van een Informatieforum Ruimtelijke Ordening. Dit forum dient onder meer de informatie-uitwisseling en overleg rond ruimtelijke planningsprocessen (zoals deze aan gewestgrenzen) te faciliteren en biedt ook de mogelijkheid om voorstellen te formuleren voor het gezamenlijk financieren en sturen van studies. (zie ook *Ruimte* 16).

Van kennismaking tot kennisuitwisseling

Intussen heeft het Intergewestelijk Informatieforum zonet zijn zesde bijeenkomst achter de rug. Een eerste forum zoomde in op de strategische visie van elk gewest, waarbij de demografische ontwikkelingen, de relatie tussen stad en ommeland, polycentrisme en stadsgewesten, belicht werden. Op het tweede forum werden metropolitaane samenwerkingen bekeken, met veel aandacht voor de Brusselse metropolitaane regio. Tijdens het derde forum, dat in het teken van intergewestelijke mobiliteit en de dynamieken van de arbeidsmarkt stond, kwamen de gewestoverschrijdende pendelbewegingen aan de beurt. Op een vierde bijeenkomst legden de gewesten hun ruimtelijke ontwikkelingsplannen aan elkaar voor, waarbij ook de adviesraden en de betrokken provincies mee debatteerden. De evolutie van een directief regelend beleid naar een faciliterende overheid, zoals die zich in de drie gewesten aftekent met een voorkeur voor flexibele inclusieve projectstedenbouw, kwam aan bod op het vijfde forum. Er werd praktijkervaring met flexibele

Intergewestelijk Informatieforum Ruimtelijke Ordening

KATIA DE BOCK, SVEN DE BRUYCKER, JEROEN VAN LOOY [RUIMTE VLAANDEREN]

projectstedenbouw uitgewisseld, werkgroepen bogen zich over planningsinstrumenten en over de vraag hoe sectoren en middeleveld daarbij betrokken konden worden. Tijdens het meest recente en zesde forum, in november 2014, lag de focus op het groenblauw stedelijk netwerk in de metropolitaane landschappen. Dergelijke netwerken beogen zowel een behoud van biodiversiteit in de urbane context als een verhoging van de stedelijke leefkwaliteit. De studie T.OP Noordrand, met zijn demografische, economische en mobiliteitsaspecten, en de internationale 'roeping' van deze regio stonden eveneens op de agenda. De bijeenkomsten brachten een kennisuitwisseling op gang en creëerden ook een gevoeligheid voor gemeenschappelijke belangen en mogelijke alliantieprojecten. Zo zijn de in 2014 gestarte studies aangaande 'metropolitaane landschappen' en 'Noordrand Brussel' voorbeelden van een intergewestelijke Brusselse metropolitaane visievorming. Door de bijeenkomsten leerden ambtenaren elkaars administraties beter kennen en werden ze uitgenodigd op elkaars fora over milieu en mobiliteit.

Grensoverschrijdende ruimtelijke samenwerking 2014-2019

De praktijk wijst uit dat het Intergewestelijk Forum contacten en ontmoetingen tussen administraties faciliteert, waardoor informatie ook vlotter uitgewisseld wordt. De gewesten krijgen daarbij de ruimte om elkaars plannen onder de loep te nemen en deze op praktisch niveau te bediscussiëren. Maar de samenwerking gaat verder dan enkel planafstemming. Men bespreekt ook de ruimtelijke uitdagingen en probeert daarop gemeenschappelijke antwoorden te formuleren. Wanneer we inzoomen op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

in zijn ruimtelijke interactie met Vlaanderen, kan dit forum een belangrijke rol spelen in het zoeken naar een antwoord op gemeenschappelijke stedelijke uitdagingen (visie op openbaar vervoer, demografie, instrumentarium, governance...). Het akkoord is van onbepaalde duur maar ondertussen traden drie nieuwe gewestregeringen aan, wat aanleiding kan geven tot nieuwe accenten in het intergewestelijk akkoord. In haar bijdrage aan het regeerakkoord van de Vlaamse regering *Ruimte voor Morgen* wees de Vlaamse administratie op 'het belang van een versterkte grensoverschrijdende ruimtelijke samenwerking'. We citeren: 'Zonder afbreuk te doen aan de eigen gewestelijke bevoegdheid inzake ruimtelijke ordening beoogt de Vlaamse Regering win-winsituaties door het ontwikkelen van grensoverschrijdend beleid en grensoverschrijdende projecten. Selectieve ruimtelijke investeringen en beleidsmatige en gebiedsgerichte programma's worden continu ingebracht binnen bestaande fora of het partneroverleg (bijvoorbeeld het Informatieforum Ruimtelijke Ordening tussen de drie Belgische gewesten) om complementariteit en diversiteit te versterken.' Deze intentie werd opgenomen in het Vlaams regeerakkoord voor de komende vijf jaar: 'We versterken de banden met de landen, deelstaten en regio's met gemeenschappelijke belangen. Met onze buurlanden en buurtregio's, zoals Noord-Frankrijk, bouwen we ook via de Europese Groepering Territoriale Samenwerking (EGTS) grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden uit met het oog op een grotere cohesie.' (regeerakkoord, pagina 155) Ook de beleidsnota *Omgeving 2014-2019* zet in op proactieve grensoverschrijdende samenwerking. De beleidsnota erkent dat diverse ontwikkelingen op het terrein en beleidskeuzes die de drie gewesten maken, gewestoverschrijdende effecten hebben. De nieuwe Vlaamse beleidsdocumenten bieden alvast ruimte tot verdere proactieve grensoverschrijdende samenwerking en afstemming.